

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.411.002.07.2022

Pan
Ryszard Umański
Proboszcz
Parafii Rzymsko-katolickiej pw. Św. Wojciecha
Biskupa Męczennika w Częstochowie
ul. Brzeźnicka 59
42-200 Częstochowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli nr KPK-KPO.441.3.2023 z dnia 28 lutego 2023 r.

D/22/504 Realizacja programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” przez Ministerstwo
Rodziny i Polityki Społecznej oraz wybrane organizacje pozarządowe

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Parafia Rzymsko-katolicka pw. Św. Wojciecha Biskupa Męczennika (dalej: Parafia lub oferent) ul. Brzeźnicka 59, 42-200 Częstochowa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Umański, Proboszcz Parafii od 1 października 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie. 2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Damian Zasada, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/68/2022 z 5 października 2022 r. (akta kontroli t. 1, str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK ocenia negatywnie działania Parafii dotyczące przygotowania i wykonania zadania publicznego „Nasi seniorzy w działaniu!” w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025³ Edycja 2021.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ocenę negatywną uzasadniają skala, waga i charakter stwierdzonych nieprawidłowości. Do najistotniejszych zaliczyć należy:

- niezapewnienie wkładu własnego osobowego w zakresie prowadzenia promocji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” na stronie internetowej Parafii;
- przekazanie oraz równoległe wydatkowanie z rachunku bankowego oferenta, środków finansowych z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu nie będących środkami dotowanymi z konkursu „Aktywni+”;
- niezrealizowanie porad świadczonych przez eksperta z zakresu aktywności obywatelskiej;
- sfinansowanie z dotacji kosztów niekwalifikowalnych;
- niedokonanie rozeznania cen rynkowych oraz brak zapytań ofertowych skierowanych do co najmniej trzech podmiotów zgodnie z wymogiem określonym w regulaminach konkursu;
- brak czytelnych podpisów osoby bądź osób na odwrocie dowodów księgowych, umożliwiających ich identyfikację zgodnie z wymogiem określonym w regulaminach konkursu.

Negatywnej oceny projektu nie zmienia fakt osiągnięcia założonych za rok 2021 rezultatów projektu i przyjęcia prawidłowych wskaźników, a także zdiagnozowanie potrzeb osób starszych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie

Opis stanu
faktycznego

1.1. Parafia została ustanowiona dekretem Biskupa Częstochowskiego 20 stycznia 1969 r. i posiada osobowość prawną. Funkcję organu ww. osoby prawnej pełni proboszcz Parafii.

(akta kontroli t. 1, str. 3-6)

Parafia brała udział w Edycji 2021 oraz 2022 Otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2022, zorganizowanego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej⁵.

W Edycji 2021 konkursu „Aktywni+” Parafia złożyła ofertę 26 marca 2021 r. na realizację projektu „Nasi seniorzy w działaniu!”, tj. w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie ofert na rok 2021. Głównym celem projektu było zwiększenie uczestnictwa osób starszych z terenu Częstochowy we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez warsztaty teatralne, rękodzieła, wolontariackie, porady

² NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Program.

⁴ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej: MRiPS lub Ministerstwo.

specjalistów, udział w wycieczkach i imprezach integracyjnych, w okresie realizacji projektu, tj. od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

W Edycji 2022 konkursu złożyła 28 lutego 2022 r. ofertę na realizację projektu „Parafialny Klub Seniora”, tj. w terminie wskazanym w ogłoszeniu konkursu na rok 2022. Głównym celem projektu było zwiększenie uczestnictwa osób starszych z terenu miasta Częstochowy we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez tworzenie warunków do rozwoju edukacji i aktywnego spędzania czasu w okresie od 1 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Ww. oferty zawierały m.in. określenie miejsca realizacji zadania, opis poszczególnych działań w zakresie realizacji zadania i harmonogram w podziale na działania. Opis działań merytorycznych zawarty w ofertach był spójny z ich harmonogramami i kosztorysami. Zgodnie z Regulaminami otwartego konkursu ofert w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 Edycja 2021 i 2022⁶ oferty zostały złożone za pośrednictwem formularza zamieszczonego w Generatorze Ofert⁷.

W ofercie na rok 2021 przedstawiono kosztorys projektu opiewający na kwotę 218 700 zł, z tego 198 700 zł stanowiła wnioskowana kwota dotacji (90,86% wszystkich kosztów realizacji zadania), a 20 000 zł (10,07% wnioskowanej kwoty dotacji) wkład własny osobowy. W dokumencie tym na poszczególne działania (koszty merytoryczne) zaplanowano łącznie 205 900 zł (185 900 zł z dotacji, 20 000 zł z wkładu własnego osobowego), natomiast kwotę 12 800 zł – na pokrycie kosztów administracyjnych. Zgodnie z kartami ocen merytorycznych, a także zestawieniem⁸ ofert zakwalifikowanych do dofinansowania Parafia otrzymała 100% wnioskowanej kwoty dotacji. Pomimo otrzymania całej kwoty dotacji Parafia przed podpisaniem umowy zobowiązana była przez Ministerstwo do zaktualizowania kosztorysu o zakwestionowaną kwotę 50 000 zł⁹.

W 2022 r. Parafia złożyła ofertę na kwotę 244 365 zł, tj. 217 665 zł (89,07% wszystkich kosztów realizacji zadania) wynosiła wnioskowana kwota dotacji, a 26 700 zł (12,27% wnioskowanej kwoty dotacji) z wkładu własnego osobowego. Koszty merytoryczne wyniosły 222 365 zł (195 665 zł z dotacji, 26 700 zł z wkładu własnego osobowego), natomiast koszty administracyjne wyniosły 22 000 zł. Zgodnie z rankingiem ofert Parafia otrzymała dofinansowanie w kwocie 100 000 zł, tj. 45,9% wnioskowanej kwoty dotacji na rok 2022.

(akta kontroli t. 1, str. 67-75, 517-518, 527-536; t. 2, str. 1-14)

W dniu 30 lipca 2021 r. pomiędzy Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej, a Parafią, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁰, została zawarta umowa o realizację zadania publicznego¹¹. Termin realizacji zadania i poniesienia wydatków na jego realizację określono na okres od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Zleceniodawca zobowiązał się do przekazania na realizację zadania publicznego 198 700 zł. Dotacja została przekazana 6 sierpnia 2020 r. na wskazany w umowie niewyodrębniony rachunek bankowy Parafii, na którym oprócz ww. dotacji przekazane zostały również

⁶ Dalej: regulamin 2021, regulamin 2022 lub regulamin konkursu 2021, regulamin konkursu 2022.

⁷ Generator Ofert jest dostępny na stronie internetowej <https://das.mrips.gov.pl/>.

⁸ Dalej: ranking.

⁹ Kwota ta w złożonej ofercie przeznaczona była na zakup: lodówki (2300 zł), dwóch taboretów gazowych (1800 zł), kuchni (6500 zł), pięciu stołów roboczych nierdzewnych (5000 zł), dwóch robotów kuchennych do rozdrabniania warzyw i obierania ziemniaków (6000 zł), zmywarki do naczyń (8500 zł), pieca konwencjonalnego (2000 zł), frytkownicy (3000 zł), dwóch zlewozmywaków (3000 zł), dwóch baterii (400 zł), mebli kuchennych (9000 zł), kompletu garnków, patelni oraz drobnego sprzętu AGD (2500 zł).

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, ze zm.

¹¹ Umowa nr 3449/2021/AKTYWNI+.

środki przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Umowa o realizację zadania publicznego na rok 2022¹² została zawarta 28 czerwca 2022 r. Środki z dotacji w kwocie 100 000 zł zostały przekazane przez Zleceniodawcę 4 lipca 2022 r. na wskazany w umowie wyodrębniony rachunek bankowy Parafii. Termin realizacji zadania i poniesienia wydatków na jego realizację określono na okres od 1 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

(akta kontroli t. 1, str. 40, 76-93, 127-129, 488, 490; t. 2, str. 15-33, 39-47)

Zakres merytoryczny projektu na rok 2021 obejmował działania:

1. Warsztaty artystyczne „Spotkania ze sztuką” obejmujące zajęcia teatralne oraz rękodzieła (87 500 zł).
2. Warsztaty kulinarne „jedz zdrowo” (31 000 zł).
3. Wsparcie prawne i psychologiczne prowadzone przez ekspertów z zakresu prawa, psychologii i aktywności obywatelskiej (15 000 zł). Oferent nie zrealizował wsparcia z zakresu aktywności obywatelskiej. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
4. Warsztaty wolontariatu senioralnego (2100 zł).
5. Wycieczki krajoznawcze i kulturalne do: Wisły (dwudniowa), Władysławowa (trzydniowa), po Jurze, Muzeum Monet w Częstochowie, Krakowa (54 400 zł).
6. Promocja projektu (15 900 zł z tego 15 000 zł to wkład własny osobowy).

(akta kontroli t. 1, str. 89-90, 452-463, 482,485)

Zakres merytoryczny projektu na rok 2022 obejmował następujące działania:

1. Warsztaty wolontariatu senioralnego i obsługi komputera (6000 zł).
2. Warsztaty kulinarne (9000 zł).
3. Warsztaty plastyczne i florystyczne (12 000 zł).
4. Wycieczki krajoznawcze (34 850 zł).
5. Kurs języka angielskiego (3000 zł).
6. Warsztaty muzyczne (7850 z tego 1250 zł stanowił wkład własny osobowy).
7. Kawiarenka dla seniora (22 900 zł z tego 11 700 zł to wkład własny osobowy).
8. Promocja projektu (16 000 zł z tego 13 750 zł stanowił wkład własny osobowy).

(akta kontroli t. 2, str. 27-33)

Sprawozdanie za rok 2021 z realizacji zadania publicznego¹³ w wersji elektronicznej zostało złożone terminowo w dniu 29 stycznia 2022 r. Sprawozdanie końcowe w wersji papierowej zostało złożone 31 stycznia 2022 r. Parafia nie była wzywana do złożenia korekty sprawozdania końcowego. Ministerstwo dokonało akceptacji ww. sprawozdania 28 marca 2022 r.

Parafia w 2021 r. wydatkowała 195 522,61 zł. Niewykorzystaną kwotę dotacji 3177,39 zł¹⁴ zwróciła do Ministerstwa 17 stycznia 2022 r., tj. dzień po terminie wskazanym w § 10 ust. 2 umowy na wskazany w tym dokumencie rachunek.

(akta kontroli t. 1, str. 94-102, 514-515)

W wycieczkach po Jurze Krakowsko-Częstochowskiej oraz do Krakowa wzięło udział mniej osób starszych, tj. o pięć i 15, w stosunku do ilości osób zadeklarowanych w kosztorysie projektu (50 i 60 osób). Oferent dodatkowo zakupił ubezpieczenie dla mniejszej ilości uczestników podczas pięciu wycieczek niż wskazane w kosztorysie. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

¹² Umowa nr 1754/2022/AKTYWNI+.

¹³ Dalej: sprawozdanie lub sprawozdanie końcowe.

¹⁴ Różnica między kwotą otrzymanej dotacji (198 700 zł) i faktycznie wykorzystaną kwotą dotacji (195 522,61 zł).

(akta kontroli t. 1, str. 44, 92, 94-101, 364-377, 487, 490, 503)

W sprawozdaniu końcowym oferent wykazał, że w wycieczkach krajoznawczych i kulturalnych wzięło udział po 45 osób, co było niezgodne ze stanem faktycznym. Dodatkowo niezgodnie ze stanem faktycznym Parafia wykazała czas trwania warsztatów teatralnych, rękodzieła i kulinarnych w ramach konkursu „Aktywni+” za rok 2021. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 94-101, 364-395, 487, 490, 500, 502)

Parafia prowadziła listy obecności beneficjentów ostatecznych na wszystkich oferowanych w ramach projektu zajęciach w latach 2021-2022. Listy obecności za rok 2021 stanowiły deklarację ukończenia wieku 60 lat i zawierały imię i nazwisko beneficjenta ostatecznego oraz jego podpis, natomiast nie zawierały daty urodzenia uczestników. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Listy obecności beneficjentów ostatecznych na dzień 18 listopada 2022 r. za rok 2022 zawierały wszystkie wymagane regulaminem konkursu 2022 informacje.

(akta kontroli t. 1, str. 21, 364-398, 487-488, 601-602; t. 2, str. 34-38)

1.2. Działalność organizacji w zakresie realizowanych projektów nie miała charakteru odpłatnego. Z realizacji projektu za rok 2021 Parafia nie uzyskała przychodu.

(akta kontroli t. 1., str. 74-75, 78, 93, 100; t. 2, str. 12, 17,32)

1.3. Zgodnie z wzorem oferty, Część IV, pkt 2 Parafia wskazała zasoby kadrowe oferenta składające się z dwóch osób zarówno w roku 2021 jak i 2022. Pozostałe osoby zaangażowane w realizację działań projektowych zostały wyłonione w naborze pracowników do projektu. Oferent nie przedstawił dokumentacji w ww. zakresie.

Koordinator projektu wyjaśniła, że wybór wykonawców zadań zaplanowanych w projekcie zastał poprzedzony o rozeznanie rynku, tj. ustalenie ceny rynkowej danej usługi, analizę telefoniczną i za pośrednictwem Internetu dostępności kosztów wykonawców poszczególnych zadań. Dodał, że ostatnim etapem prac związanych z zatrudnieniem poszczególnych pracowników, którego celem miała być weryfikacja umiejętności i doświadczenia potencjalnych pracowników, były prowadzone rozmowy kwalifikacyjne. Wskazał, że nie były prowadzone otwarte nabory na wykonawców zadań zaplanowanych w projektach, a z prowadzonych prac nie były w ww. zakresie sporządzane dodatkowe dokumenty, notatki, protokoły.

(akta kontroli t. 1, str. 71, 503, 512, 576-577, 599; t. 2, str. 8)

Poziom wynagrodzeń osobowych wypłacanych przy realizacji dotowanych zadań nie naruszał zasad konkursu.

Oferent zawarł w 2021 r. na wykonanie poszczególnych działań w ramach realizacji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!”, jedną¹⁵ umowę na świadczenie usług obsługi księgowej projektu oraz siedem umów zleceń¹⁶:

- z koordynatorem projektu, na kwotę 50 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na przeprowadzenie zajęć rękodzieła, na kwotę 100 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie zajęć kulinarnych, na kwotę 84,79 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie porad prawnych, na kwotę 100 zł każdą przepracowaną godzinę;
- na przeprowadzenie konsultacji psychologicznych, na kwotę 100 zł każdą przepracowaną godzinę;

¹⁵ Umowa zawarta 7 czerwca 2021 r. za okres od 7 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. na kwotę 4800 zł brutto.

¹⁶ We wszystkich przypadkach podano kwoty brutto. Umowy nr: UZ/2021/1 z 1 czerwca 2021 r. – 160 godzin, UZ/2021/2 z 1 lipca 2021 r. – 150 godzin, UZ/2021/3 z 1 lipca 2021 r. – 150 godzin, nr UZ/2021/4 z 1 lipca 2021 r. – 50 godzin, UZ/2021/5 z 1 października 2021 r. – 50 godzin, UZ/2021/7 z 1 października 2021 r. – 120 godzin, UZ/2021/8 z 23 listopada 2021 r. – 21 godzin.

- na prowadzenie warsztatów teatralnych, na kwotę 83 zł każdą przepracowaną godzinę;
- na przeprowadzenie warsztatów nt. wolontariatu senioralnego, na kwotę 100 zł każdą przepracowaną godzinę.

(akta kontroli t. 1, str. 19, 90-92, 423-437, 521-524)

Podobnie jak w roku poprzednim, Parafia w 2022 r. zawarła jedną¹⁷ umowę na świadczenie usług obsługi księgowej projektu oraz siedem umów zleceń¹⁸ na wykonanie poszczególnych działań w ramach realizacji projektu „Parafialny Klub Seniora”:

- z koordynatorem projektu, na kwotę 75 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na przeprowadzenie warsztatów muzycznych, na kwotę 84,80 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie zajęć florystycznych, na kwotę 100 zł za każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie zajęć kulinarnych, na kwotę 84,80 zł każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie zajęć plastycznych, na kwotę 100 zł każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie warsztatów komputerowych, na kwotę 84,72 zł każdą przepracowaną godzinę;
- na prowadzenie zajęć z języka angielskiego, na kwotę 100 zł każdą przepracowaną godzinę.

(akta kontroli t. 1, str. 423, 438-451, 521-522)

W ramach projektu za rok 2021 Parafia podpisała osiem porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontariackich¹⁹ na kwotę 20 000 zł, tj. 10,07% wnioskowanej kwoty dotacji. Rozliczenie czasu pracy wolontariuszy nastąpiło na podstawie ewidencji czasu pracy wykonywanej przez wolontariusza w ramach realizowanego projektu. Wartość kosztów pokrytych z wkładu własnego osobowego nie została zawyżona²⁰.

Porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich nie zawierały logo Programu. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 399-422, 483, 486)

W ramach projektu za rok 2022 oferent podpisał 19 porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontariackich²¹ na kwotę 26 700 zł, tj. 26,7% wnioskowanej kwoty dotacji. Parafia nie przekazała ewidencji czasu pracy wykonywanej przez ww. wolontariuszy.

Koordynator projektu wyjaśniła, że karty czasu pracy wolontariuszy zostaną oddane do rozliczenia projektu po zakończeniu wszystkich zaplanowanych w projekcie działań.

(akta kontroli t. 1, str. 537-573, 504, 513; t. 2, str. 17, 31-32)

¹⁷ Umowa zawarta 23 czerwca 2022 r. za okres od 23 czerwca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. na kwotę 5000 zł brutto.

¹⁸ Umowy nr: UZ/2022/1 z 1 maja 2022 r., UZ/2022/2 z 1 sierpnia 2022 r., UZ/2022/3 z 1 sierpnia 2022 r., UZ/2022/4 z 1 sierpnia 2022 r., UZ/2022/5 z 1 sierpnia 2022 r., UZ/2022/6 z 1 sierpnia 2022 r., UZ/2022/7 z 1 sierpnia 2022 r.

¹⁹ Porozumienia dotyczyły przygotowania organizacyjnego spotkań, przygotowania i obsługi sali, działań promocyjnych prowadzonych na portalach społecznościowych i stronie internetowej.

²⁰ Wartość pracy wolontariuszy skalkulowano według stawki wskazanej w regulaminie (Część A, Rozdział III, pkt 5) – 25 zł za godzinę pracy w przypadku nieskomplikowanych prac administracyjnych lub pomocniczych.

²¹ Porozumienia dotyczyły opracowania śpiewnika, obsługi „Kawiarenki dla seniora”, wyceny pracy osoby prowadzącej spotkanie pasjonackie dla seniorów, przygotowania spotkania podsumowującego projekt, przygotowania i obsługi Tygodni seniora, prowadzenia promocji projektu w Internecie, opracowania i przygotowania gazetki.

1.4. Limity kosztów związanych z obsługą realizacji kontrolowanego zadania za rok 2021 zostały zachowane²². Z otrzymanej dotacji w kwocie 198 700 zł wydatkowano łącznie 195 522,61 zł, tj. 98,4%, w tym 182 722,61 zł stanowiły koszty merytoryczne (92% zrealizowanych wydatków) oraz 12 800 zł koszty administracyjne (6,4%). Zarówno suma poniesionych kosztów merytorycznych, jak i administracyjnych stanowiła 98,4% kwot zaplanowanych w harmonogramie finansowym. Na potrzeby realizacji projektu prowadzona była ewidencja księgowa.

Na dzień zakończenia kontroli, tj. 18 listopada 2022 r. oferent wydatkował 62 733 zł (62,7% otrzymanej dotacji w 2022 r.)

(akta kontroli t. 1, str. 93, 95-100, 103-111; t. 2, str. 52-142)

Ponoszone przez Parafię koszty w 2021 r. były przewidziane w budżecie projektu i zrealizowane w okresie zaplanowanym w umowie, tj. od 1 maja 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek. Koszty zostały prawidłowo zaewidencjonowane w księgach rachunkowych. Poniesione koszty zostały udokumentowane w przekazanym do Ministerstwa sprawozdaniu końcowym sporządzonym na podstawie zapisów w prawidłowo prowadzonej ewidencji księgowej.

(akta kontroli t. 1, str. 95-100, 103-111, 139-363)

1.5. Parafia nie przestrzegała zasady obrotu bezgotówkowego. Podczas realizacji projektu za rok 2021 dokonano płatności gotówkowych w kwocie 32 659 zł (16,7% wydatkowej kwoty ogółem), w tym m.in. za:

- ekran oraz projektor multimedialny w kwocie 5000 zł;
- usługę gastronomiczną oraz hotelową w kwotach 5,5 tys. zł oraz 1,2 tys. zł;
- usługi cateringowe w kwotach 1,3 tys. zł; 2,5 tys. zł; 3,9 tys. zł.

W 2022 r. dokonano płatności gotówkowych w kwocie 8959,3 zł (14,3% wydatkowej kwoty na dzień 18 listopada 2022 r.), w tym m.in. za:

- usługę gastronomiczną w kwocie 1602,5 zł;
- nocleg dla uczestników wycieczki w kwocie 2360 zł;
- suchy prowiant w kwocie 903 zł.

Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 47, 139, 143, 148, 163-168, 177, 191-266; t. 2, str. 68, 70-71, 75-76, 78, 80, 82, 84, 100, 112, 117, 119, 121, 123, 127, 131)

Kontrolowana jednostka była jedynym posiadaczem wskazanych w umowach za rok 2021 oraz 2022 rachunków bankowych. Prowadzono wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową środków finansowych otrzymanych na realizację zadania w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Wielkości i tytuły przedstawione w ewidencji księgowej oraz daty dokonywania przelewów były tożsame z danymi przelewów bankowych. Wykorzystanie dotacji następowało przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja została udzielona, zgodnie z art. 168 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²³.

(akta kontroli t. 1, str. 40, 103-111)

1.6. Zgodnie z zasadą oszczędnego wydatkowania środków publicznych, wydatki powinny być dokonywane po uprzednim rozeznaniu cen rynkowych. Oferent nie dokonał rozeznania cen rynkowych oraz nie przesłał zapytań ofertowych do co najmniej trzech podmiotów. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 26, 488-489, 491, 501-502, 506, 526, 576)

²² Zgodnie z regulaminem (Część A, Rozdział III, pkt 6) koszty administracyjne mogły stanowić maksymalnie 20% dotacji, a koszty merytoryczne powinny stanowić co najmniej 80% dotacji.

²³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ufp.

1.7. Koszty wskazane w rozliczeniu projektu za rok 2021 wynikały z ewidencji księgowej. Wyodrębniono konta księgowe, na których ewidencjonowano koszty podawane w rozliczeniu projektu²⁴ zgodnie z przyjętą w Parafii polityką rachunkowości²⁵. Kwoty wykazane w rozliczeniach projektu były zgodne z danymi z zestawień obrotów i sald za okres objęty rozliczeniem.

Obsługę księgową Parafii, w tym ewidencję księgową realizacji wydatków badanych dotacji prowadziło zewnętrzne biuro rachunkowe.

(akta kontroli t. 1, str. 95-99, 103-111, 139-363)

1.8. Parafia realizowała płatności w ramach dotowanego projektu za rok 2021 do dnia zakończenia umowy, tj. do 31 grudnia 2021 r. Wydatki poniesione z tytułu realizacji działań, przewidzianych w kosztorysie, zostały udokumentowane i zarejestrowane w prowadzonej ewidencji księgowej. Rozliczenie dotacji nastąpiło na podstawie dowodów księgowych stwierdzających dokonanie operacji gospodarczych, które były podstawą zapisów w księgach rachunkowych zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁶.

Badaniem objęto wszystkie dowody księgowe na kwotę 195 522,16 zł za rok 2021 oraz dowody księgowe na dzień 18 listopada 2022 r. na kwotę 62 733 zł za rok 2022. Ustalono, że wszystkie dekretacje na dowodach księgowych zawierały informację o dacie sprawdzenia dowodu pod względem formalnym, rachunkowym, merytorycznym oraz zatwierdzeniu do wypłaty, natomiast nie zawierały czytelnego podpisu osoby bądź osób, umożliwiającego ich identyfikację. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wydatki poniesione z tytułu realizacji projektów za rok 2021 i 2022 zostały zarejestrowane w prawidłowo prowadzonej ewidencji księgowej.

(akta kontroli t. 1, str. 48-49, 103-111, 139-363, 574-575)

1.9 W rozliczeniu kosztów realizacji zadania konkursowego stwierdzono wydatki niekwalifikowalne:

- Transport uczestników z parkingu Parafii do Muzeum Monet w Częstochowie. Odległość, którą oferent wykazał w kosztorysie projektu wynosiła 75 km w obie strony.
- Zakup 172 biletów normalnych do Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II w Częstochowie.

Ww. koszty były naruszeniem art. 44 ust. 3 pkt 1 upf oraz Części A, Rozdział VII, pkt 4 regulaminu konkursu 2021. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 90-93, 141, 161-162, 592)

1.10. Oferent przestrzegał zasady bezpośredniej realizacji dotowanego projektu, tym samym nie wstąpiły przypadki zlecenia zadań podwykonawcom.

(akta kontroli t. 1, str. 89-90)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Parafia nie posiadała wyodrębnionego rachunku bankowego. Na rachunku wskazanym w umowie służącym do obsługi zadania „Nasi seniorzy w działaniu!” znajdowały się środki w kwocie 52 000 zł przekazane 13 sierpnia 2022 r. przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, które były równolegle

²⁴ Konta nr: 513; 490-100.

²⁵ Polityka rachunkowości obowiązuje od 1 stycznia 2021 r. i ma zastosowanie do ewidencjonowania operacji gospodarczych związanych z projektami finansowanymi ze środków publicznych.

²⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: uor.

wydatkowane wraz ze środkami przekazanymi na realizację działań w ramach konkursu za rok 2021. W ocenie NIK ww. działanie stanowiło naruszenie Części A, Rozdział VII, pkt 5 regulaminu konkursu 2021, zgodnie z którym „Zleceniobiorca ma obowiązek stosowania wyodrębnionego rachunku bankowego lub subkonta do obsługi zadania publicznego na który, zostanie przekazana dotacja i który służy wyłącznie do obsługi zadania”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że omyłkowo wykazano ten sam rachunek pomocniczy przy realizacji dwóch projektów finansowanych ze środków Programu „Aktywni+”, a także Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

(akta kontroli t. 1, str. 40, 128, 488, 490)

2. Parafia nie zrealizowała wsparcia osób starszych w formie porad świadczonych przez eksperta z zakresu aktywności obywatelskiej w ramach działania nr 3 „Wsparcie prawne i psychologiczne” Edycji 2021 konkursu „Aktywni+”. Było to niezgodne z § 1 ust. 1 umowy o realizację zadania publicznego „Zleceniodawca zleca Zleceniobiorcy (...), realizację zadania publicznego pod tytułem Nasi seniorzy w działaniu! określonego szczegółowo w ofercie złożonej przez Zleceniobiorcę (...), z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych działań/harmonogramu/kosztorysu zwanego dalej „zadaniem publicznym”, a Zleceniobiorca zobowiązuje się wykonać zadanie publiczne (...)”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że eksperci z zakresu prawa, psychologii i aktywności obywatelskiej w ramach zadania zrealizowali porady z zakresu prawa i psychologii oraz aktywności obywatelskiej. Dodała, że zgodnie z kartami porad wielokrotnie, charakter porad łączył się ze sobą, a zatrudnieni eksperci zarówno w obszarze psychologii jak i prawa musieli łączyć swoją wiedzę w świadczeniu porad z tematyką aktywności obywatelskiej, trudności w podejmowaniu tej aktywności, powstałych w jej wyniku nieporozumień.

NIK nie podziela tych wyjaśnień, ponieważ oferent wprost w złożonej ofercie, a następnie w harmonogramie projektu przekazanym jako załącznik do umowy, wskazał, że ww. wsparcie będzie prowadzone w formie porad dla osób indywidualnych i grup seniorów oraz będzie odbywać się przez cały okres realizacji projektu trzy godz. tygodniowo (150 godz. porad) i poprowadzą je eksperci z zakresu prawa, psychologii i aktywności obywatelskiej. Ponadto, podczas prowadzonych działań kontrolnych oferent przekazał oświadczenie oraz umowę zawartą na prowadzenie porad prawnych oraz umowę na przeprowadzenie konsultacji psychologicznych. Należy również zaznaczyć, że przekazane ww. umowy nie zawierają w swoje treści informacji o łączeniu porad prawnych czy psychologicznych z poradami aktywności obywatelskiej.

(akta kontroli t. 1, str. 69, 76, 89, 430, 432, 464, 466, 468, 482-483, 485, 488, 490, 452-463)

3. W wycieczkach po Jurze Krakowsko-Częstochowskiej oraz do Krakowa wzięła udział mniejsza liczba osób aniżeli zadeklarowana w kosztorysie projektu. Parafia dokonała także zakupu ubezpieczenia dla mniejszej liczby uczestników podczas pięciu wycieczek. O zmianach w odniesieniu do kosztorysu projektu stanowiącego załącznik do umowy, oferent nie powiadomił Ministerstwa i zrealizował ww. działania.

Stanowiło to naruszenie regulaminu konkursu 2021 w Części I, Rozdział VIII, pkt 4, zgodnie z którym „zmiany w poszczególnych pozycjach kosztorysu niewiążące się ze zmianą kwot dofinansowania ani wkładu własnego (tzn. zmiana opisu pozycji i związane z nią zmiany: rodzaju miary, ceny jednostkowej i ilości sztuk) nie wymagają aneksu do Umowy, a jedynie akceptacji pisemnego lub mailowego zgłoszenia do IZ (...); wszystkie zmiany w zakresie kosztorysu powinny być zgłaszane przed poniesieniem wydatków”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że z powodu niewystarczającej liczby chętnych w wyjazdach uczestniczyła mniejsza liczba osób niż zakładano w projekcie oraz że nie dopełniono obowiązku poinformowania MRiPS o ww. zmianie.

(akta kontroli t. 1, str. 44, 92, 95, 365-366, 368-369, 503-504)

4. Zgodnie ze złożonym sprawozdaniem końcowym Część I, pkt 2, w wycieczkach krajoznawczych i kulturalnych wzięło udział po 45 osób, podczas gdy zgodnie z listami obecności w wycieczkach wzięło udział: 45 osób (Władysławowo), 27 osób (Wisła), 45 osób (Kraków), 45 osób (Jura), 46 osób (Muzeum Monet w Częstochowie). Dodatkowo oferent w sprawozdaniu końcowym wykazał, że warsztaty teatralne, rękodzieła i kulinarne trwały trzy godz. (każde spotkanie). Z przekazanych podczas kontroli list obecności uczestników działań realizowanych w ramach konkursu „Aktywni+” za rok 2021 wynika, że warsztaty teatralne, rękodzieła i kulinarne trwały po pięć godz. (każde spotkanie). Oferent niezgodnie ze stanem faktycznym przekazał sprawozdanie końcowe do MRiPS. Koordinator projektu wyjaśniła, że w sprawozdaniu końcowym wskazano wskaźnik 45 osób, dotyczący całego działania „Wycieczki krajoznawcze i kulturalne”, tj. 5 wyjazdów.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień, ponieważ przyjęty w sprawozdaniu końcowym wskaźnik jednoznacznie sugeruje, że w każdej z wymienionych w sprawozdaniu końcowym wycieczek wzięło udział po 45 osób, podczas gdy w wycieczce do Wisły wzięło udział 27 osób, a do Muzeum Monet w Częstochowie 46 osób.

W przypadku czasu trwania warsztatów teatralnych, rękodzieła, kulinarnych koordinator projektu wyjaśniła, że omyłkowo w sprawozdaniu końcowym wykazano liczbę godzin ww. warsztatów przed korektą kosztorysu i harmonogramu.

(akta kontroli t. 1, str. 94-95, 364-396, 487, 490, 500, 502)

5. Parafia prowadziła listy obecności beneficjentów ostatecznych, które nie zawierały dat urodzenia uczestników, co było niezgodne z Częścią A, Rozdział III, pkt 6 regulaminu konkursu 2021. Zgodnie z ww. postanowieniem regulaminu potwierdzeniem kwalifikowalności wydatków związanych z uczestnictwem beneficjentów ostatecznych w realizowanych zadaniach, jest oświadczenie²⁷ złożone przez tegoż beneficjenta, zawierające m.in. datę urodzenia beneficjenta ostatecznego (celem potwierdzenia ukończenia 60 roku życia w przypadku seniorów).

Koordinator projektu wyjaśniła, że tworząc listy obecności oprócz regulaminu konkursu zasugerowano się również przepisami wynikającymi z RODO, dlatego założono, że wystarczającym będzie oświadczenie uczestnika projektu o ukończeniu 60. roku życia. Wskazała ponadto, że zamieszczenie oprócz imienia i nazwiska dodatkowo daty urodzenia uczestnika oznaczałoby, że wszystkie osoby, które miały dostęp do listy, a zwłaszcza pozostałe osoby biorące udział w projekcie, będą mogły zapoznać się z tymi danymi.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień, ponieważ listy obecności na warsztaty rękodzieła oraz teatralne przekazane podczas kontroli zawierają daty urodzenia beneficjentów ostatecznych w nich uczestniczących. Ponadto zgodnie z regulaminem konkursu 2021 (Część A, Rozdział VIII, pkt 1) oferent zobowiązany był do poinformowania beneficjentów ostatecznych

²⁷ W związku z kontrolą NIK, dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej MRiPS w piśmie z dnia 9 listopada 2022 r. stwierdziła, że w przypadku braku oddzielnych deklaracji/oświadczeń o przystąpieniu/udziale do projektu należy przyjąć, że określenie m.in. imienia i nazwiska oraz podpisu beneficjenta ostatecznego na liście obecności wraz z podaniem daty urodzenia/PESELU, ew. wieku spełnia warunek w zakresie złożenia oświadczenia w zakresie kwalifikowalności uczestników i kosztów ich dotyczących.

o przetwarzaniu danych osobowych w celu realizacji projektu w ramach konkursu „Aktywni+”.

(akta kontroli t. 1, str. 21, 40-41, 364-398, 482-483, 485-488, 490)

6. Porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich nie zawierały logo Programu. Było to naruszeniem zapisów regulaminu konkursu 2021 w Części A, Rozdział VIII, pkt 2, zgodnie z którym „wszelkie artykuły wyposażenia zakupione ze środków otrzymanych w ramach Programu oraz materiały wytworzone w wyniku realizacji zadania dofinansowanego w ramach Programu, w szczególności publikacje, ulotki, materiały informacyjne, listy obecności, formularze zgłoszeniowe itp., powinny być opatrzone trwale w widocznym miejscu nadrukiem: „Projekt dofinansowany ze środków programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025” oraz zawierać w widocznym miejscu logo Programu”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że brak logo Programu „Aktywni+” w porozumieniach z wolontariuszami podyktowany był błędem edytorskim przygotowanych do druku plików.

(akta kontroli t. 1, str. 42, 399-414, 483, 486)

7. Parafia za rok 2021 dokonała płatności gotówkowych w kwocie 32 659 zł (16,7% wydatkowej kwoty ogółem) oraz 8959,3 zł (14,3% wydatkowej kwoty na dzień 18 listopada 2022 r.) za rok 2022 co było niezgodne z Częścią B, Rozdział I, pkt 2 regulaminów konkursu 2021 i 2022, zgodnie z którymi „zasadą jest dokonywanie przez Zleceniobiorcę płatności bezgotówkowej (przelewy), jednak dopuszczalne jest dokonywanie płatności gotówkowych w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że w wielu przypadkach nie był możliwy zakup towaru/usługi z odroczonym terminem płatności, stąd też konieczność płatności gotówkowych.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień, ponieważ oferent powinien wcześniej zaplanować, rozeznac i uzgodnić warunki płatności i dokumentacji w postaci faktur bądź rachunków na poszczególne towary i usługi. Należy zaznaczyć, że ww. płatności dokonywano gotówką pomimo, iż na większości faktur widniały nr konta bankowego sprzedawców.

(akta kontroli t. 1, str. 47, 139, 143, 148, 163-168, 177, 191-266, 465-466, 467; t. 2, str. 68, 70-71, 75-76, 78, 80, 82, 84, 100, 112, 117, 119, 121, 123, 127, 131)

8. Parafia nie dokonała rozeznania cen rynkowych oraz nie przesłała zapytań ofertowych czym naruszyła postanowienie Części A, Rozdział III, pkt 9 regulaminu konkursu 2021, zgodnie z którym „Zleceniobiorca, który nie jest zobowiązany do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych jest zobowiązany do rozeznania rynku lub przesłania zapytania ofertowego do co najmniej trzech podmiotów”.

Koordinator projektu wyjaśniła, że nie dokonano rozeznania rynku, ponieważ Prawo Zamówień Publicznych z 11 września 2019 r. zwalnia ze stosowania przepisów ustawy w przypadku udzielania zamówień, których wartość nie przekracza kwoty 130 000 zł. Ponadto dodała, że Parafia w uzgodnieniu z koordynatorem projektu, dokonuje zakupu towarów i usług, wyłącznie tych, które są niezbędne do realizacji zadania, racjonalne i efektywne, każdorazowo w oparciu o rozeznanie rynku polegające na rozmowach telefonicznych z usługodawcami, analizie stron internetowych i innych dostępnych źródeł. Wskazała, że celem prowadzonego w ten sposób przez Parafię rozeznania rynku jest ustalenie ceny rynkowej oraz że regulamin konkursu nie wskazuje, żadnych

dotychczasowych wytycznych, procedur lub dokumentów dotyczących rozeznania rynku.

W ww. zakresie Parafia nie przedstawiła żadnej dokumentacji stwierdzając, że nie sporządzane są żadne dodatkowe dokumenty, protokoły z ww. czynności. Wskazała, że nie jest możliwe ustalenie nazw firm i kontaktów do nich lub nazw stron internetowych, na podstawie których dokonano rozeznania rynku.

(akta kontroli t. 1, str. 26, 488, 490, 506, 526, 576, 599)

9. Objęte badaniem dowody księgowe na kwotę 195 522,16 zł za rok 2021 oraz 62 733 zł za rok 2022 wykazały że dekretacje na dowodach księgowych nie zawierały czytelnego podpisu osoby bądź osób, umożliwiających ich identyfikację, co stanowiło naruszenie Części B, Rozdział I, pkt 3 regulaminów konkursu 2021 i 2022, zgodnie z którymi faktury/rachunki związane z realizacją zadania,(...) winny być opisane w sposób trwały na odwrocie dowodu księgowego, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 uor i na odwrocie winny zawierać czytelny podpis osoby/osób uprawnionych (upoważnionych) w zapisach: stwierdzenia zgodności merytorycznej, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym, sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, potwierdzenia akceptacji dowodu księgowego do zapłaty i zatwierdzenia do zapłaty dowodu księgowego.

Koordinator projektu wyjaśniła, że dokumenty księgowe za rok 2021 i 2022 są podpisywane zgodnie z kartą wzorów podpisów, która umożliwia identyfikację osób podpisujących.

NIK nie podziela wyjaśnień przekazanych przez koordynatora projektu, ponieważ, regulamin konkursu wprost i jednoznacznie wskazuje, że faktury/rachunki na odwrocie winny zawierać czytelny podpis osoby/osób uprawnionych (upoważnionych) w zapisach: stwierdzenia zgodności merytorycznej, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym, sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, potwierdzenia akceptacji dowodu księgowego do zapłaty i zatwierdzenia do zapłaty dowodu księgowego.

(akta kontroli t. 1, str. 48-49, 574, 593, 595-598)

10. Zgodnie z fakturą nr FV/88/2021/MUZ z 16 grudnia 2021 r. dokonano zakupu 172 biletów normalnych za kwotę 6880,55 zł, do Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II w Częstochowie. Z przekazanej podczas kontroli dokumentacji, tj. listy obecności uczestników wycieczki do Muzeum udział w niej wzięło 46 osób. W ocenie NIK ww. działanie było działaniem niegospodarnym i stanowi koszt niekwalifikowalny w części dot. zakupu 126 biletów za 5040,4 zł, ponieważ w wycieczce mogły wziąć udział tylko te osoby, które zostały wybrane na podstawie regulaminu naboru rekrutacyjnego na rok 2021.

Koordinator projektu wyjaśniła, że proboszcz Parafii zaprosił wszystkich parafian, którzy ukończyli 60 lat do zwiedzania Muzeum Monet.

(akta kontroli t. 1, str. 20, 95, 141, 465, 467)

Oferent w kosztorysie projektu założył transport uczestników z parkingu przy Parafii do Muzeum Monet w Częstochowie. Odległość, którą wykazał w kosztorysie projektu wynosiła 75 km w obie strony, podczas gdy zgodnie z aplikacją „Google Maps” faktyczna odległość pomiędzy Parafią, a Muzeum wynosi 6,5 km (13 km w obie strony). Na ten cel wydatkował kwotę 676,45 zł (9 zł za 1 km). W ocenie NIK ww. działanie było działaniem niegospodarnym i stanowi koszt niekwalifikowalny (558 zł) w części dot. przejazdu autobusem na trasie wynoszącej 62 km. Ponadto wydatek ten był naruszeniem art. 44 ust. 3 pkt 1 upf, zgodnie z którym wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny. Naruszał również postanowienia regulaminu konkursu 2021 w Części A, Rozdział III, pkt 6, tj. koszty poniesione podczas realizacji zadania

są kwalifikowalne, jeśli są niezbędne do realizacji zadania, racjonalne i efektywne.

Koordinator projektu wyjaśniła, że poniesiony koszt związany był z jedyną dostępną w tym czasie ofertą transportu osób oraz rezerwacją autobusu zawierającego minimum 50 miejsc. Wskazała również, że skorzystanie z komunikacji miejskiej w realizacji tego działania byłoby niezgodne z ofertą oraz wiązałoby się z ryzykiem zapewnienia właściwego bezpieczeństwa grupie seniorów.

(akta kontroli t. 1, str. 20, 92, 98, 467, 483, 486, 491, 579, 588-592)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Parafii dotyczące prawidłowości przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie za rok 2021. Wpływ na negatywną ocenę tego obszaru miały stwierdzone nieprawidłowości dotyczące: przekazania oraz równoległego wydatkowania z rachunku bankowego oferenta, środków finansowych z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu nie będących środkami dotowanymi z konkursu „Aktywni+”; niezrealizowania porad przez specjalistę z zakresu aktywności obywatelskiej; sfinansowania z dotacji kosztów niekwalifikowalnych w kwocie 5598,4 zł przeznaczonych na realizację działań dotyczących zakupu biletów do Muzeum Monet w Częstochowie dla 126 osób starszych oraz zawyżonego transportu uczestników projektu do Muzeum Monet; dekretacji, które na wszystkich badanych dowodach księgowych nie zawierały czytelnego podpisu osoby bądź osób, umożliwiających ich identyfikację. Ponadto Parafia nie dokonała rozeznania cen rynkowych oraz nie przesłała zapytań ofertowych do co najmniej trzech podmiotów, a także dokonywała płatności gotówkowych czym naruszyła postanowienia regulaminów konkursu.

OBSZAR

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu faktycznego

2.1. Zgodnie ze złożonymi ofertami na realizację projektów za rok 2021 i 2022 były one adresowane do grupy seniorów z terenu miasta Częstochowy, którzy zostali wybrani do projektów na podstawie regulaminów naboru rekrutacyjnego.

Parafia przed złożeniem ofert przeprowadziła cykl spotkań z seniorami prowadząc własną analizę sytuacji wyjściowej. Spotkania miały charakter nieformalny, w wyniku których opracowano diagnozę problemu oraz pomysły działań. Parafia w złożonych ofertach wskazała, że seniorzy mają ograniczony dostęp do form wsparcia ze strony instytucji kultury, ale również organizacji senioralnych, które w okresie pandemii ograniczyły lub zaprzestały swojej działalności. Wskazała dodatkowo, że seniorzy nie korzystają z oferty kulturalnej, nie uprawiają turystyki, nie angażują się w działalność lokalną, dla której Parafia jest naturalnym miejscem działania, kontaktów ze środowiskiem rówieśników, a przygotowany projekt oferuje seniorom różnorodną ofertę zajęć edukacyjnych na miejscu i wycieczek, co pozwoli przełamać ww. bariery. Swoją diagnozę oparła również o dane Głównego Urzędu Statystycznego dot. struktury demograficznej w Częstochowie oraz o dane z Programu działań na rzecz seniorów do 2020 roku „Częstochowa Seniorom”.

Parafia oprócz działań zaproponowanych w projektach podejmuje inne działania na rzecz grup senioralnych, w tym przede wszystkim działania pomocowe i charytatywne.

(akta kontroli t. 1, str. 67-71, 482, 485, 503, 512-513, 520)

Parafia nie przeprowadziła przed rozpoczęciem projektów konsultacji z lokalnymi instytucjami oraz nie podejmowała współpracy z żadnymi instytucjami w ramach realizacji projektów.

(akta kontroli t. 1, str. 503, 512)

Projekty wpisywały się w politykę regionu. Z informacji uzyskanych podczas kontroli z Urzędu Miasta w Częstochowie wynika, że na rzecz aktywizacji społecznej osób w wieku senioralnym w Gminie Częstochowa w latach 2021-2022 podjęto m.in. następujące działania:

- funkcjonowanie dwóch Dziennych Domów Senior+;
- publikowanie bieżących informacji dla seniorów na oficjalnej stronie miasta;
- realizacja przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Programu Wspieraj Seniora, w ramach, którego świadczone wsparcie na rzecz seniorów;
- funkcjonowanie czterech Uniwersytetów Trzeciego Wieku;
- wydawanie przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej posiłków oraz dostarczania zakupów dla osób potrzebujących;
- umożliwienie korzystania ze zniżek w ramach przejazdów komunikacją miejską – Roczny Bilet miejski dla seniora;
- funkcjonowanie Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Nieodpłatnej Pomocy Prawnej dla seniorów (osobiście i online).

Należy zaznaczyć, że Rada Miejska w 2022 r. przyjęła „Program Działań na Rzecz Seniorów w Mieście Częstochowa do roku 2030”.

(akta kontroli t. 1, str. 477-481)

2.2. Parafia realizowała projekty w ramach priorytetu I. Aktywność społeczna obejmująca działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie seniorów mniej samodzielnych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zainteresowania i zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy.

Zgodnie ze złożonymi ofertami zasięg terytorialny projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” obejmował miasto Częstochowa.

(akta kontroli t. 1, str. 12, 68)

Działania promocyjne realizowane przez Parafię w 2021 r. dotyczyły: wydania afiszu i standu reklamowego promującego projekt, publikowania informacji w mediach społecznościowych a także przekazywania informacji o projekcie do lokalnych mediów²⁸. Zgodnie ze złożoną ofertą działania promocyjne miały być prowadzone także na stronie internetowej Parafii, jednak nie zostały one zrealizowane. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 90, 95, 403-412, 416-417, 419, 422, 483, 486, 492, 494-499, 577, 579-587)

Działania promocyjne realizowane przez Parafię w 2022 r. dotyczyły wydania plakatu promocyjnego, fanpagu na portalu społecznościowym, wydania czterech numerów gazetki dla seniorów.

(akta kontroli t. 1, str. 495-496, 499; t. 2, str. 29, 143)

Oferent w ramach działań merytorycznych za rok 2021 (wyszczególnionych w Obszarze 1. pkt 1.1.) założył osiągnięcie następujących rezultatów:

- zwiększenie wiedzy z zakresu teatru wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%);
- zwiększenie wiedzy z zakresu decupage, scrapbooking, malarstwa i bibułkarstwa wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%);
- zwiększenie zainteresowania z zakresu aktywnego uczestnictwa w kulturze w związku z organizacją i udziałem w spotkaniach wśród seniorów (100% uczestników);

²⁸ Informacja o działaniach realizowanych w ramach konkursu „Aktywni+” przekazywana była do Telewizji Lokalnej „ORION”, a także Tygodnika Regionalnego „Gazeta Częstochowska”. Informacje były również publikowane na profilu Parafii na portalu społecznościowym Facebook.

- zwiększenie wiedzy z zakresu zdrowego odżywiania w ramach warsztatów kulinarnych wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%);
- zwiększenie wsparcia dla seniorów w zakresie prawnym i psychologicznym wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%);
- zwiększenie wiedzy z zakresu wolontariatu senioralnego wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%);
- zwiększenie wiedzy o polskich górach, historycznych miastach i muzyce wśród seniorów (100% uczestników i wzrost wiedzy o 90%).

Zgodnie ze złożonym sprawozdaniem końcowym, listami obecności uczestników na zajęciach, a także z przekazanymi podczas kontroli ankietami ewaluacyjnymi beneficjentów ostatecznych, należy stwierdzić, że wszystkie rezultaty założone w projekcie zostały osiągnięte.

Wśród uczestników ankiet ewaluacyjnych na pytanie o wzrost wiedzy z dziedzin, w których brali udział, zdecydowana większość odpowiedziała „raczej dobrze” lub „zdecydowanie dobrze”.

(akta kontroli t. 1, str. 71, 94-95, 452-463, 525, t. 2, str. 480-598)

2.3. Parafia nie stwierdziła trudności oraz nie zgłaszała ograniczeń wynikających ze sposobu realizacji konkursu które miały negatywny wpływ na jakość realizacji dotowanego projektu. Beneficjenci ostateczni w trakcie realizowanych działań przez oferenta zgłaszali potrzeby m.in. rozszerzenia zakresu projektu o kilkudniowe wyjazdy o charakterze kulturalno-turystycznym, zorganizowanie zajęć komputerowych, wzbogacenia oferty spędzania wolnego czasu o zajęcia ruchowe (gimnastyka, pływanie, nordic walking itp.). Oferent poinformował, że wszystkie potrzeby zgłaszane przez uczestników działań były na bieżąco rozważane.

Zgodnie z ankietą monitorującą realizację Programu będącą załącznikiem do sprawozdania końcowego oferent wskazał jedną przeszkodę w realizacji oferty, tj. problem z realizacją działań zgodnie z ofertą.

(akta kontroli t. 1, str. 525, 574, 593)

2.4. Parafia oprócz działań realizowanych w ramach projektów dofinansowanych ze środków konkursu „Aktywni+” prowadzi działalność charytatywną, tj. pomoc żywnościową i rzeczową, zakup leków dla seniorów w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

Przeprowadzone badanie ankietowe wśród uczestników działań realizowanych w ramach konkursu „Aktywni+” w latach 2021-2022 wykazało, że 83,6% seniorów nadal bierze udział w podobnych wydarzeniach, w tym 53,1% ankietowanych co najmniej raz w tygodniu.

(akta kontroli t. 1, str. 574, 593; t. 2, str. 144-479)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że oferent nie zrealizował promocji projektu na stronie internetowej Parafii, co było niezgodne z § 1 ust. 1 oraz § 15 ust.1 umowy o realizację zadania publicznego, zgodnie z którymi „Zleceniodawca zleca Zleceniobiorcy, realizację zadania publicznego pod tytułem Nasi seniorzy w działaniu! określonego szczegółowo w ofercie złożonej przez Zleceniobiorcę (...), z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych działań/harmonogramu/kosztorysu, a Zleceniobiorca zobowiązuje się wykonać zadanie publiczne” oraz „wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z niniejszą umową wymagają zawarcia aneksu do umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności (...).”

Ww. działanie narusza także zapisy wytycznych promocji projektów dofinansowanych w ramach Programu, zgodnie z którymi informacja na stronie internetowej beneficjenta „powinna być zamieszczona w momencie rozpoczęcia projektu. Jeżeli

projekt rozpoczął się przed uzyskaniem dofinansowania, informacja powinna zostać zamieszczona bezpośrednio po podpisaniu umowy o dofinansowanie, jednak nie później niż trzy dni robocze od tej daty. Informacja powinna być zamieszczona przez okres minimum pięciu lat od dnia zakończenia projektu”.

Koordynator projektu w piśmie z 25 października 2022 r. wyjaśniła, że brak informacji na stronie internetowej Parafii o realizacji projektu dofinansowanego w ramach konkursu „Aktywni+” podyktowane było charakterem strony internetowej, która służy wyłącznie przekazywaniu informacji duszpasterskich. Dodała, że niestety w kosztorysie oferty nie zaplanowano stworzenia odrębnej strony internetowej Parafii dotyczącej projektu, w związku z czym nie można było zrealizować tej części zadań promocyjnych. Biorąc pod uwagę te wyjaśnienia odnośnie braku promocji projektu na stronie internetowej Parafii, kontroler NIK zwrócił się o podanie liczby godzin, które miały być przeznaczone tylko na prowadzenie działań promocyjnych projektu za rok 2021 na stronie internetowej Parafii przez wolontariuszy. W odpowiedzi z 22 listopada 2022 r. koordynator nie wskazała liczby godzin, uzasadniając to brakiem możliwości ich oszacowania. Podała natomiast, że wolontariusze prowadzili działania informacyjne na portalach społecznościowych i stronie internetowej, poprzez publikowanie na stronie w 2021 r. m.in. plakatów i banerów dotyczących projektu. Zwróciła uwagę, że w 2022 r. wolontariusze stworzyli na stronie Parafii zakładkę „Klub Seniora” równocześnie kasując dotychczas opublikowane informacje dotyczące swoich działań w 2021 r. Było to działanie niezamierzone i związane z technicznymi rozwiązaniami strony i nie jest możliwe odtworzenie utraconych informacji. W ocenie NIK, wyjaśnienia te nie zasługują na uwzględnienie z uwagi na to, że koordynator jednocześnie pełniła funkcję wolontariusza w całym okresie trwania projektu i była wraz z pozostałymi wolontariuszami odpowiedzialna za realizację działań dot. promocji projektu na stronie internetowej Parafii. Tym samym mało przekonujące wydają się sprzeczne z pierwotnymi wyjaśnieniami, że działania w tym zakresie były jednak podejmowane, tylko nie można ich odtworzyć. Zdaniem NIK, miały one związek z tym, że prowadzenie promocji projektu w Internecie w zaakceptowanym przez MRiPS kosztorysie, stanowiło wkład własny osobowy oferenta wynoszący 15 000 zł z 20 000 zł (10,07%) zadeklarowanych, tj. 7,5% otrzymanej kwoty dotacji. Zgodnie z § 4 ust. ww. umowy procentowy udział wkładu własnego miał wynosić co najmniej 10% wartości dotacji. Tym samym oferent nie spełnił wymogu dotyczącego procentowego wkładu własnego i zgodnie z § 4 ust. 3 umowy dotacja w kwocie przekraczającej procentowy udział wkładu własnego podlega zwrotowi jako pobrana w nadmiernej wysokości w części dot. niezapewnienia wkładu własnego osobowego w zakresie prowadzenia strony internetowej projektu „Nasi seniorzy w działaniu!”. Zaznaczyć należy, że nie można ustalić kwoty podlegającej zwrotowi jako pobranej w nadmiernej wysokości, ponieważ zakres wykonywanych czynności przedstawiony w ewidencjach czasu pracy wolontariuszy, cyt.: „prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych na portalach społecznościowych i stronie internetowej”, uniemożliwia określenie faktycznej liczby godzin przeznaczonych tylko na prowadzenie strony internetowej.

Dodać przy tym należy, że oferent w sprawozdaniu końcowym niezgodnie ze stanem faktycznym wykazał w Części I, pkt 2, że „informacje o projekcie zostały publikowane w mediach społecznościowych oraz na stronie Parafii”.

(akta kontroli t. 1, str. 76, 90, 92, 95-100, 403, 407-412, 416-417, 419, 422, 483, 486, 577, 599-600; t. 2, str. 7, 11, 29, 32)

OCENA CZĄSTKOWA

Parafia osiągnęła założone w projekcie za rok 2021 rezultaty, do pomiaru których przyjęła prawidłowe wskaźniki. Oferent prawidłowo zdiagnozował potrzeby osób

starszych, którzy zostali wybrani do projektów na podstawie regulaminów naboru rekrutacyjnego.

Parafia nie przeprowadziła działań promocyjnych na swojej stronie internetowej, pomimo że prowadzenie strony internetowej Parafii w zaakceptowanym przez MRiPS kosztorysie, stanowił większościowy wkład własny osobowy oferenta, w związku z czym oferent nie spełnił podstawowego wymogu dotyczącego przedstawienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% wartości dotacji.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Stosowanie wyodrębnionych rachunków bankowych w ramach realizacji projektów publicznych finansowanych ze środków pochodzących z Programu.
2. Dokonanie korekty złożonego sprawozdania końcowego z realizacji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” za 2021 r. w związku ze stwierdzonymi rozbieżnościami w dokumentacji źródłowej, dotyczącymi:
 - a. Liczby osób starszych biorących udział w wycieczkach krajoznawczych.
 - b. Liczby godzin trwania warsztatów teatralnych, rękodzieła i kulinarnych.
3. Przestrzeganie zasady płatności bezgotówkowej (przelewy).
4. Dokonywanie rozeznania cen rynkowych lub przesyłanie zapytań ofertowych zgodnie z regulaminem konkursu i dokumentowanie tych czynności.
5. Uzupełnienie dowodów księgowych o czytelne podpisy osoby bądź osób, umożliwiających ich identyfikację w zapisach: stwierdzenia zgodności merytorycznej, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym, sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, potwierdzenia akceptacji dowodu księgowego do zapłaty i zatwierdzenia do zapłaty dowodu księgowego.
6. Ponowne rozliczenie w uzgodnieniu z Ministerstwem sprawozdania końcowego z realizacji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” za 2021 r. i zwrot środków poniesionych na sfinansowanie wydatków niekwalifikowanych:
 - a. W łącznej wysokości 5040,4 zł poniesionych w związku z zakupem biletów do Muzeum Monet w Częstochowie dla 126 osób.
 - b. W łącznej wysokości 558 zł, poniesionych na transport uczestników do Muzeum Monet w Częstochowie.
7. Zamieszczenie informacji o zrealizowanym projekcie „Nasi seniorzy w działaniu!” na stronie internetowej Parafii zgodnie z wytycznymi promocji projektów dofinansowanych w ramach Programu.
8. Ponowne rozliczenie w uzgodnieniu z Ministerstwem sprawozdania końcowego w części dot. niezapewnienia wkładu własnego osobowego w zakresie prowadzenia promocji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” na stronie internetowej Parafii w 2021 r.

Z uwagi na zakończenie realizacji projektu „Nasi seniorzy w działaniu!” z końcem 2021 r. NIK nie formuje wniosków w zakresie niezrealizowania porad dot. aktywności obywatelskiej oraz niepoinformowania MRiPS o zmianach w kosztorysie projektu w celu spełnienia postanowień regulaminu konkursu. Ponadto uwzględniając podjęte działania przez Parafię dotyczące umieszczenia logo Programu na porozumieniach o wykonywaniu świadczeń wolontariackich za rok 2022 oraz uwzględnienia w listach obecności za rok 2022 dat urodzenia beneficjentów ostatecznych projektu, NIK również nie formuje wniosków w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 9 grudnia 2022 r.

Kontroler
Damian Zasada
Specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Departamentu Pracy, Spraw
Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis